

A város peremén

Felépült Királyerdő művelődési központja

Hogyan tovább a kongresszus után, milyen elgondolásaik vannak arra, hogy a „vörös Csepel” közművelődési ellátottságát is javítsák? — ezzel az általános, voltaképpen szokványosnak számító kérdéssel kerestem fel Ribánszki Róbertet, az MSZMP XXI. kerületi bizottságának első titkárát.

A válasz annál kevésbé volt szokványos:

— Sok mindent nyilatkozhatnék, hiszen feladattervünket már a tavaly márciusi KB-határozat nyomán kidolgoztuk, s annak célszerűségét a kongresszus is igazolta. De úgy gondolom, itt most nem a szavak az érdekesek. A párt művelődéspolitikája tetteket sürget — s mi itt a kerületben, éppen a kongresszus napjaiban, új művelődési házat avattunk. Nagyon régóta szükség volt rá, mégsem ment könnyen — de sikerült, s ez a mi voksunk a határozat mellett. Kíváncsi rá?

Barlanglakások helyén

Királyerdő...

Alig negyven éve e homokdombokon még fenyesek nyújtóztak; bennük törődött csepeli munkásasszonyok és gyerekek gyűjtötték a tobozt és gallyat — tüzelőnek. Azután megkezdődött a Holland—Magyar Bank spekulációs parcellázási akciója (a háborúra készülő nagyipar kereste az olcsó munkáskézét), s pár éven belül egy újabb nyomortelep-pel, barlanglakásokból, földbe vájt viskókból álló „munkásnegyveddel gyarapodott” a város pereme. De az oda költöztek még e szegényes jussukhoz is ragaszkodtak: a többi csepelivel együtt egységesen tagadták meg 1944 decemberében a fasiszták kiűrtési parancsát.

A múlt örökségét még sokáig nyögték a királyerdeiek, mint a főváros XXI. kerületének lakosai is. Kiepült ugyan idővel a vízvezeték- és az elektromoshálózat, lett jó közlekedés, de a domborzati és talajviszonyok miatt továbbra is nagy gond az úthálózat fejlesztése s a csatornázás. A környék arculata egyébként időközben gyökeresen megváltozott: az egykori kunyhók helyén kertek, villaszerű családi házak sorakoznak, egyre több a kényelmes, korszerű otthon, rohamosan fejlődik a lakáskultúra.

E körülményeknek mondott mindaddig sajátos ellent a 26 ezres lélekszámú — 80 százalékbán munkások által lakott — kertváros közművelődési ellátottsága. A Bagi Ilonáról elnevezett művelődési házat — teljes alkalmatlansága miatt — jó néhány éve megszüntették, nem sokkal azután lebontották az életveszélyesnek nyilvánított Sziget mozit is. Egy közepes vidéki városéval felérő lélekszámú település maradt így az élő művelődés, a közösségi élet minden lehetősége nélkül. Emiatt mindinkább fenyegetett az egymástól való elszigetelődés, a befelé fordulás veszélye — mindaz, ami pontosan ellene hat a szocialista közművelődés céljainak.

Tizenhat hősi hónap

A helytörténeti krónikák nyilván részletesebben feltárják majd: hogyan, milyen nehézségek és akadályok ellenére sikerült a dolog. Az tudniillik, hogy ma a Kalamár József utca 230. alatt, vagyis a főútvonal mentén, mindenhonnan jól megközelíthető, központi helyen áll a 3200 négyzetméter alapterületű, vöröstegeles, nagy üvegfeleületeivel is már messziről vonzó épület. Iratok, feljegyzések tömege vall a létesítéséért folytatott, sok évi munkáról. Az előbbi öt éves tervben törölték a legszükségesebb beruházások listájáról; az olyannyira érdekelt FÖMO és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár sem tudta a tőle kért hozzájárulást vállalni. A pártbizottság és a tanács azonban mindvégig „tartotta a vasat a tűzben”, abból a meggyőződésből, hogy a munkásművelődés fontosságát nem elég hangoztatni, azért cselekedni is kell.

Igy jött létre végül is a példás társadalmi összefogás: a célra központi állami hozzájárulásból jutó összeget megtoldotta a csepeli üzemek hozzájárulása, került tekintélyes OTP-hitel is, a tanács tehát megrendelhetette az Általános Építélettervező Vállalatnál a tervet. Az hamarosan el is készült a fiatal Csizmadia Nándorné munkájaként, s a véleményező népművelők, valamint a beruházók képviselői megállapíthatták róla: valóban korszerű, logikusan ötvözi egy munkáskerületi közművelődési intézmény többféle funkcióját. S a főváros centenáriumi évének novemberében sor került az ünnepélyes alapkövetételre. Másnap pedig már felvonultak a terepre a csepeli Duna Mgt. építő üzemágának dolgozói. Az ezután következett 16 hónap ritka fejezetként kerülhet be hazai építő-

iparunk történetébe. Vall nemcsak arról, hogy ezúttal a megbízott fővállalkozó komolyan vette feladatát s a kerület vezetőinek, a királyerdei lakosságának azt az óhaját, hogy az intézményt felszabadulásunk 30. évfordulójára avathassák —, hanem egyebet is hirdet: az egységes akarat érvényesülését, a közös célelért tett erőfeszítés eredményességét. Az építőbrigádok mellett ugyanis az alapozástól az utolsó simításig ott voltak a környék lakói, a kerületi üzemek munkásai, diákok és szakmunkástanulók, munkásörök és katonák, párt- és tanácsi vezetők; óvatos becslés szerint húszezer társadalmi munkaóra „fekszik” az épületben...

Szellemi kombinát

A belül is korszerű ízléssel kiképzett épület tágas előcsarnokába belépő vendéget imponáns, 11×2,6 méteres secco fogadja; Ridovics László Munkácsy-díjas festőművész faliképe munka és művelődés egységét fejezi ki. A 326 férőhelyes, lejtős nézőterű moziteremmel alighanem a főváros egyik legmodernebb filmszínházát kapták a királyerdeiek a lebontott hodály helyébe. Ugyancsak több száz személy befogadására, nagyobb rendezvények lebonyolítására is alkalmas a kamaraterem; közelében — az épület előlő és hátulsi frontján szimmetrikusan elhelyezve — találjuk a három-három, egyenként 25 négyzetméteres, kiscsoportos foglalkozásokra alkalmas szakköri szobát. Sanyarú „albérli” sorából ide költözhetett, s már átvette új, a mozi termével csaknem azonos alapterületű birodalmát a fővárosi könyvtár 30-as körzeti könyvtára; szellősen elrendezett szabadpolcain mintegy 30 ezer kötettel várja felnőttek és gyermekolvasóit. S jut még hely a célszerűen tervezett, egy-szintű épületben a kényelmes klubszobáknak, két pártkörzeti helyiségnek, valamint technikai helyiségeknek is. A korszerű művelődés változatos formáinak — és a helyi közéletnek — vonzó hajlékot nyújtó objektum, valóságos kis „szellemi kombinát” jött tehát létre Csepel-Királyerdőn.

Kész már természetesen a nagyközönségnek teljes egészében május 1-én megnyíló ház programja is, amelyet a kerület újonnan megalakult szervevél, a XXI. kerületi tanácsi közművelődési intézmények igazgatóságával egyetértésben állítottak össze. A naponta két előadást tartó mozirol és a heti 21 órán át — szombaton is — nyitva tartó könyvtárról most nem szólva, egyelőre ötféle klubot indítanak, a tizenévesektől a nyugdíjasok klubjáig; hat, ugyancsak a különféle rétegek és korosztályok igényeinek megfelelő szakkört; három közhasznú tanfolyamot. Rendszeresek lesznek a szórakoztató hét végi rendezvények, a kiállítások, a ház által szervezett országjáró kirándulások, az iskolai tanmenetre épülő gyermekfoglalkoztatások.

S Hermann Endrénével, az intézmény vezetőjével beszélgetve megismerem az elgondolást arról a sajátos szerepről, amelyet a Királyerdei Művelődési Ház be szeretne tölteni: minden eddiginél szorosabb kapcsolatot teremteni a környékbeli három iskolával, megvalósítva közművelődési és közoktatási intézmény mindennapos, élő együttműködését.

Kialakultak már az új művelődési háznak a kerületen túlnyúló hazai és nemzetközi kapcsolatai is. Csak néhány a közeli hetek eseményei közül: itt rendezik meg a Fejér megye 30 évi fejlődését a fővárosban bemutató kiállítását; még e hónapban meghívják a baráti szocialista országok hazánkban működő kulturális képviselőit; májusban megrendezik a magyar—csehszlovák barátság hétét; külön kiállítás nyílik a hazánk felszabadításában részt vett bolgár katonaművészek magyar tárgyú alkotásaiból.

G. Szabó László